

АНАЛІЗ СТАНУ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

УДК 631.15:333.38

Бударіна О.С., 2 року ОКР магістр
Факультету економіки і права
ХНЕУ ім. С. Кузнеця,
Україна

Сучасна держава може стійко розвиватися тільки за умови, якщо її економічна політика спрямована на поліпшення рівня і якості життя громадян, розширення їх можливостей формувати власне майбутнє. Для цього необхідно не тільки збільшувати реальні доходи населення, а й поліпшувати багато інших компонент рівня і якості життя населення: створювати реальну рівність для здобуття освіти та працевлаштування; забезпечувати рівні можливості для чоловіків та жінок, високий рівень медичного обслуговування, якісне харчування й інше.

Соціальний розвиток – це якісне поліпшення показників, що характеризують соціальну сферу, насамперед доходів населення, в тому числі заробітної плати; стану соціальних галузей: освіти, охорони здоров'я, культури [1].

Розглянемо складові соціального розвитку Харківської області. Основною метою Стратегії сталого розвитку Харківської області до 2020 року, затвердженої рішенням обласної ради від 23.12.2010 р. визначено поліпшення демографічної ситуації та покращення стану здоров'я населення. За статистичними даними на 01.01.2014 року, наявне населення Харківської області становило 2737,2 тис. осіб (4 місце в Україні), з якого 80 % складає міське населення і 20 % – сільське. Зменшення чисельності населення у 2013 році порівняно із 2012 роком становить 7,1 тис. осіб (або 0,26 %) [2].

Демографічний стан у Харківській області залишається складним. Кількість померлих у 1,5 рази перевищує число народжених. Однією з причин смертності в області є високий рівень захворюваності, зокрема хворобами системи кровообігу. За 2013 рік цей показник дорівнював 69,8 % від загальної кількості померлих. На другому місці залишаються хвороби новоутворення (14,9 %), а на третьому – зовнішні причини смерті (5,8 %) [2].

Поліпшення демографічної ситуації у Харківській області пов'язано, перш за все, із покращенням стану здоров'я населення, підвищенням якості і тривалості життя, тому розвиток галузі охорони здоров'я є одним з пріоритетних напрямів роботи органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування.

Ще один з напрямків соціального розвитку – це підтримка сім'ї, дітей та молоді. Забезпечення умов для відпочинку й оздоровлення дітей та робота з багатодітними сім'ями визначено як один із пріоритетних напрямів діяльності обласної державної адміністрації з реалізації основного завдання щодо поліпшення демографічної ситуації та покращення стану здоров'я населення.

На території Харківської області зареєстровано понад 8785 багатодітних сімей, де виховується 28583 дитини. Протягом минулого року, відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань соціального захисту багатодітних сімей» в області проводилася робота щодо видачі посвідчень батькам та дітям із багатодітних сімей, що надало можливість зазначеним категоріям сімей користуватися визначеними чинним законодавством пільгами [3].

З метою створення умов для інтелектуального самовдосконалення молоді, творчого розвитку особистості, утвердження загальнолюдських цінностей, формування навичок здорового способу життя працює комунальна установа «Харківський обласний центр молоді».

Завдяки комплексному підходу до вирішення питань соціально-правового захисту дітей, кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у Харківській області поступово зменшується. Область займає лідируючу позицію у цьому напрямі. На цей час на території області утворено та працює 62 дитячих будинки сімейного типу та 322 прийомних сім'ї [2].

Пріоритетними залишаються питання наближення якісної та доступної медичної допомоги до кожного мешканця області шляхом формування єдиного медичного простору, реалізації відповідних соціальних ініціатив, модернізації регіональної галузі на всіх її рівнях, покращення кадрового та ресурсного забезпечення, удосконалення медичної допомоги дітям і матерям, зміцнення матеріально-технічної бази закладів.

У рамках реалізації Національного проекту «Нове життя – нова якість охорони материнства та дитинства» в 2012 році розпочав роботу регіональний перинатальний центр III рівня у складі багатoproфільного комунального закладу охорони здоров'я «Обласна клінічна лікарня – Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» [2].

Слід зазначити, що в області також приділяється увага розвитку мережі приватних закладів. Так, у 2013 році освітні послуги у сфері дошкільної освіти надавали 22 дошкільні навчальні заклади приватної форми власності, з них у складі навчально-виховних комплексів – 9 та 11 – фізичних осіб-підприємців [4].

Харківська область займає провідні позиції в галузі спорту. У рейтингу серед регіонів України область займає 2 місце з олімпійських та неолімпійських видів спорту. Усього протягом 2012 року, виступаючи на чемпіонатах, Кубках світу та Європи, спортсмени області завоювали 360 медалей різного ґатунку. Достатня увага приділялася створенню районних, міських центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх». На сьогоднішній день практично у всіх регіонах області створені такі центри. Проводилася робота щодо створення необхідних умов для занять фізичною культурою і спортом серед усіх категорій населення. В області функціонують 215 спортивних клубів різних форм власності, що на 3 клуби більше, ніж у попередньому році, в яких різними видами фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи охоплено більше 45 тисяч громадян (1,7 % до кількості населення) [2].

Як відомо, забезпечення високого рівня соціальних стандартів потребує ефективного трудового ринку, що забезпечується низьким рівнем безробіття та високим рівнем економічно-активного населення, достатню кількість висококваліфікованих робітників, відповідним розміром заробітної плати та належним рівнем охорони здоров'я. Так, за даними Головного управління статистики у Харківській області, середньомісячна номінальна заробітна плата штатного працівника підприємств, установ та організацій регіону, що нарахована у 2013 році становила 2 975 грн, що на 2,4 % перевищує рівень мінімальної заробітної плати (1218 грн). Заробітки працівників регіону були на 8,9 %, або на 290 грн менше, ніж середній показник по країні [5].

Ґрунтуючись на проведеному аналізі соціального розвитку

Харківської області, здійснимо SWOT-аналіз соціальної сфери розвитку Харківської області та визначимо наявні проблеми, які потребують стратегічного вирішення (табл.).

Таблиця

SWOT-аналіз соціальної сфери розвитку Харківської області

Сильні сторони	Слабкі сторони
Високий освітній рівень населення. Повільне зростання народжуваності. Зниження рівня дитячої смертності. Поліпшення тенденції планування сім'ї. Поступове зниження кількості людей, страждаючих від хронічних захворювань. Розвинена мережа соціальних установ. Наявність виробничих потужностей для виробництва електроенергії та теплоенергії.	Високий рівень безробіття у сільській місцевості. Обмежені можливості щодо працевлаштування у сільських районах. Невисока тривалість життя. Значна кількість людей похилого віку. Заборгованість по виплаті заробітної плати на окремих підприємствах. Низька доступність медичних послуг для найбідніших верств населення. Низький рівень інвестицій у житлово-комунальну сферу та якості послуг, що надаються в дану сферу. Недостатній рівень фінансування установ культури. Застаріла матеріально-технічна база установ соціальної сфери.
Сприятливі можливості	Потенціальні загрози
Сприяння інтеграційним процесам між виробничими підприємствами і корпораціями та виробниками сільськогосподарської продукції в області з метою створення умов для розвитку місцевого виробництва продуктів харчування. Створення умов для відродження традицій масового заняття населення спортом. Розвиток громадського суспільства. Реалізація обласних і державних цільових програм боротьби з проблемними захворюваннями. Удосконалення програм навчання молоді на всіх етапах освіти. Реформування сфери ЖКГ та реалізація державної програми будівництва доступного житла.	Посилення демографічної кризи. Невідповідність підготовки молодих спеціалістів потребам економіки. Відсутність систематичної діяльності по забезпеченню відтворення населення, соціальної сфери та її розвитку. Тенденція комерціалізації сфери охорони здоров'я, її дегуманізація. Поширення зайнятості у сфері тіньової господарської діяльності.

Проведений SWOT-аналіз соціальної сфери розвитку Харківської

області дозволів визначити сильні сторони та сприятливі можливості для подальшого розвитку зазначеної сфери, але у той же час зазначив слабкі сторони та потенціальні загрози, на які необхідно звернути увагу. Усе це, в цілому, дозволяє виділити основні проблемні питання, які потребують вирішення.

Література

1. Измалков С. Теория экономических механизмов (Нобелевская премия по экономике 2007 г.)/ С. Измалков, К. Сонин, М. Юдкевич // Вопросы экономики. – 2008. – №1. – С. 4 – 26.
2. Офіційний сайт Харківської обласної державної адміністрації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kharkivoda.gov.ua/uk/>
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань соціального захисту багатодітних сімей. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1343-17>
4. Офіційний сайт Харківської обласної ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oblrada.kharkov.ua>
5. Статистична інформація інформація Головного управління статистики в Харківській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.kharkov.ukrtel.net/ua/>

Науковий керівник,
к.е.н., доц.

Грузд М.В.